

דְּהִינוּ לְאוֹתָם הַהוֹלָכִים בְּדַרְכֵי הָאֱמֶת, 'תִּתֵּן אֶמֶת' כַּנִּזְכָּר לְעִיל וְכוּ'. 'רְצוֹן יִרְאוּ יַעֲשֶׂה' לְעֶמֶת גְּבוּרַת יִצְחָק^{ק"ו}, שְׁגִימָטָרִיא שֶׁל 'גְּבוּרָה' הוּא 'יִרְאָה' וְכוּ', 'וְאֵת שְׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם' כִּמוּ^{נכח} שְׁשֹׁמֵעַ שְׁוֹעֵת יִצְחָק מֵעַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְכוּ'. 'שׁוֹמֵר ה' אֶת כָּל אֲהֲבָיו הוֹלָכִים גַּם בֵּין בְּדַרְכֵי אֲבֹהֵם אֲהֲבֵי וְכוּ' (ישעיה מא ח), 'וְאֵת כָּל הָרָשָׁעִים יִשְׁמִיד' כִּמוּ שֶׁהַשְׁמִידָתָם מֵעַל אֲבוֹתָם כִּידוּעַ וְכוּ'. וּבִשְׁנֵי כְּתוּבִים אֱלוֹהֵי דָרָךְ 'וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב' וְכוּ' (ויקרא כו מב)^{ק"ז}, שְׁגֵם בֵּין מְסִים (שם) [נכח] 'וְהָאֶרֶץ אֶזְכָּר' לְעֶמֶת רֶגֶל הַד' כִּידוּעַ וְכוּ', שְׁזָהוּ נִמִּי כָּאֵן 'תִּהְיֶה ה' יִדְבֹּר פִּי' שְׁזָכַנִי לְכָף עִם הָאֲבוֹת וְכוּ', שְׁגֵם לְעֶמֶת הַהוֹלָכִים בְּדַרְכֵיהֶם כַּנִּזְכָּר וְכוּ', לָהֶם רוּמֹז 'וַיִּבְרָךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ' וְכוּ', שְׁגֵם בֵּין תַּחַת 'וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע' הוּא 'וַיִּבְרָךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קִדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד' כַּנִּזְכָּר לְעִיל וְכוּ':

וְכֵן 'וְאֵתָה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חִיל' (שמות יח כא), עֲשִׂירִים כַּנִּזְכָּר^{ק"ח}, לְגַמֵּל

אֲהֲבָה

מַעֲלֹת
הַדִּינִים
כַּמַּעֲלֹת ד'
רֶגֶל
הַמִּזְבֵּחַ

חֶסֶד, כִּמוּ אֲבֹהֵם שְׁהִיָּה רוּדָף צִדְקָה וְחֶסֶד עִם כָּל הָעוֹבְרִים וְשָׁכִים עָלָיו כִּידוּעַ וְכוּ', 'יִרְאֵי אֱלֹהִים' כִּמוּ יִצְחָק וְכוּ'^{ק"ט}, 'אֲנָשִׁי אֶמֶת' כִּמוּ יַעֲקֹב וְכוּ'^{ק"י}, 'שְׁנֵאֵי בָצַע' [נכח] כִּמוּ דוֹד וְכוּ', עַל פִּי יִתְרוֹ וְכוּ', וְכֵן פִּסְקָא הַנִּזְכָּרָת דְּמִסְכַּת אֲבוֹת עַל ג' דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, עֵינֵן בְּמָקוֹם אַחֵר בְּסִיעֵתָא דְשִׁמְיָא וְכוּ'^{ק"יח}, שְׁגֵם דוֹד בְּכָלֵל הִיָּה רֶגֶל הַד', שְׁדָרָךְ לוֹ בְּכָל דְּרָכֵיהֶם שֶׁל [נכח] 'לְקַדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה' וְכוּ' (תהלים טז ג):

וְכֵן רִמּוֹז בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת (טז):^{ק"ט} רַבִּי זִירָא בְּתַר דְּמִסִּים צְלוֹתָהּ אָמַר הָכִי, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי שְׁלֹא נַחֲטָא וְלֹא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם מֵאֲבוֹתֵינוּ, עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ. דו"ק וְתִשְׁכַּח כָּאֵן תֵּלֶת מְלִי דִיקָא^{קכ}, שְׁהֵם גַּם בֵּין לְעֶמֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּתַלְתִּי^{קכא} עִם רֶגֶל הַד'^{קכב} הַבָּא מִן הַכָּלָל כַּנִּזְכָּר וְכוּ'. שְׁגֵם לְרִבּוֹת סִיפָא מַעֲיֵן רִישָׁא^{קכג}, אֱלֹהֵי אֲבֹהֵם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְכוּ', וְקָא מִשְׁמַע לָן, שְׁלֹא נַחֲטָא מִן כָּל אַחַת מִן הָעֲשִׂין עַל

תַּפְלִית ד'
זִירָא כַּנִּזְכָּר
ג' אֲבוֹת
וְדוֹד

בִּינַת הָאוֹהֶל

קִיָּה. שֶׁאֵף הִיא רוּמֹז לְשִׁלוּשַׁת הָאֲבוֹת, כִּמוּ שְׁכַת רַבִּינוּ בְּפִרְשַׁת לָךְ לָךְ. קִיָּה. הִרְמֹז לְחִיבּוֹר ג' הָאֲבוֹת עִם דוֹד שֶׁהוּא רֶגֶל הַד'. קכ. שְׁלֹא נַחֲטָא וְלֹא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם. קכא. אֲבֹהֵם יִצְחָק וְיַעֲקֹב. קכב. שֶׁהוּא דוֹד, כַּמְבֹאֵר. קכג. הַסִּיפָא הִיא 'אֲבוֹתֵינוּ' שְׁסִיִּים בַּה ר' זִירָא, וְהִיא כּוֹלֵלַת אֶת שְׁלוּשַׁת הָאֲבוֹת.

עֵין הָאוֹהֶל

וְצִדָק בַּל תִּנְחִינִי לְעִשְׂקִי, וּפִירֵשׁ בַּעַל מִדְרַשׁ שְׁמוּאֵל (אֲבוֹת פ"א מ"ב), שֶׁהוּא עַל דָּרָךְ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (סְנֵהוֹרִין ו:): עַל פִּסּוֹק (שְׁמוּאֵל ב' ח טו) 'וַיְהִי דוֹד עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצִדְקָה', מִשְׁפָּט לֹזֶה וְצִדְקָה לֹזֶה, שֶׁהִיָּה עוֹשֶׂה דִין וְאַחֵר כַּךְ הַחֲזִיר לְהַחֲיִיב, כִּי הִיָּה יִרָא אוֹלֵי טַעַם בְּדִין. וְעַל זֶה הַתַּפְלֵל 'עֲשִׂיתִי מִשְׁפָּט וְצִדְקָה', וְאִנִּי חוֹשֵׁשׁ מִפְּנֵי הַרְמָאִין אוֹלֵי יַעֲשׂוּ קִנּוּיָא עָלַי, וְעַל כֵּן הַתַּפְלֵל 'בַּל תִּנְחִינִי לְעִשְׂקִי'. וְעַל מַעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה דוֹד מְקוּמֵם שׁוֹנָאִים מִמוֹנֵם בְּדִין.

[נכח] לְקַדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה. הִמָּה הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, כַּמְבֹאֵר בַּמִּנְחוֹת (ג:): אִמְרָה כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַחֲזִיק לִי טוֹבָה שֶׁהוֹדַעְתִּיךָ בְּעוֹלָם, אִמְרָה לֵךְ, טוֹבָתִי בַּל עֲלִיךְ, אִינִי מַחֲזִיק טוֹבָה אֲלֵא לְאֲבֹהֵם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שֶׁהוֹדִיעוּנִי תַּחֲלִילָה בְּעוֹלָם, שְׁנֵאֲמַר, 'לְקַדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה וְאִדִּירִי כָל חִפְצֵי בִם'.

קִיָּה. זֶה הִיא בַּחֲנִינָה 'יִרְאוּ'. קִיָּה. 'וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב' וְאֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת בְּרִיתִי אֲבֹהֵם אֶזְכָּר. וְכוּנֹת רַבִּינוּ שֶׁהַפְּסוּקִים רוּמֹזִים תַּחֲלִילָה לְיַעֲקֹב וְלֹאֲחֵר מִכֵּן לְיִצְחָק וְאַחֲרָיו אֲבֹהֵם, עַל אֵף שֶׁסִּדֵּר הַדּוֹרוֹת הוּא לְהִפְךָ. קטו. מִדְּבָרֵי רַשִׁי. קטז. אִישׁ הִירָאָה. קִיָּה. 'תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב' (מִיִּסָּה ז כ:).

[נכח] שְׁשֹׁמֵעַ שְׁוֹעֵת יִצְחָק וְכוּ'. בִּילְקוּט רַאוּבִנִּי (עֵד אֲבֹהֵם אוֹת ע:): בְּשַׁעַת הָעֵקִידָה הַתַּפְלֵל יִצְחָק עַל ד' מִיתוֹת כְּשֶׁלֶקֶח אֲבֹהֵם הַסִּכִּין נִתְפַּלֵּל עַל הָרִיגָה, עַד עֲצִים נִתְפַּלֵּל עַל הַשְּׂרִיפָה, עַקְדוֹ עַל גְּבִי עֲצִים נִתְפַּלֵּל עַל הַסְּקִילָה, תַּפְסוֹ בְּגִירוֹנוֹ נִתְפַּלֵּל עַל הַחֲנִיקָה, וְתַפְלִילָה זֶה תִּהְיֶה לְרִאִיָּה וְלִזְכוֹת לְיִשְׂרָאֵל אִם חֲיִיבוּ ד' מִיתוֹת. [נכח] וְהָאֶרֶץ אֶזְכָּר. כַּמְבֹאֵר בְּזוֹהַר (ח"ב ג:): דְּכַתִּיב 'וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב' וְאֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶת בְּרִיתִי אֲבֹהֵם אֶזְכָּר וְהָאֶרֶץ אֶזְכָּר, אֲבֵהֲתָא תִּינֵת, מִהוּ 'וְהָאֶרֶץ אֶזְכָּר' [וְזָכַרְתִּי הָאֲבוֹת, מוֹכֵנָת, אֶת 'וְהָאֶרֶץ אֶזְכָּר' לְמָה נִאֲמַרְןָ, אֲלֵא לְאֶכְלָלָא עִמָּהוּן דוֹד מַלְכָּא, דְּאִיהוּ רִתִּיכָא אֲבֵהֲתָא נִלְכָּלוּ עִמָּהֶם אֶת דוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּמִרְכַּבָּה יָחִיד עִמָּהֶם].

[נכח] כִּמוּ דוֹד. דוֹד נִקְרָא 'שׁוֹנָא בָצַע' כִּמוּ שְׁכַת בְּשִׁל"ה (מִשְׁפָּטִים תוֹרָה אוֹר מ:): 'שׁוֹנָא בָצַע' וְכוּ', כִּמוּ שֶׁאֲמָר דוֹד הַמֶּלֶךְ ע"ה (תַּהֲלִים קִישׁ קכא) 'עֲשִׂיתִי מִשְׁפָּט